

OSALLISTU JA VAIKUTA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINNISSA (YVA)

MIKÄ YVA ON?

- ✔ **YVA on lakisääteinen menettely, jossa arvioidaan hankkeen - tässä tapauksessa Kollaja-hankkeen - toteuttamisvaihtoehtojen ympäristövaikutukset.** YVAN tarkoituksena on antaa tietoa hankkeen vaikutuksista ja vaihtoehdoista myöhempää päätöksentekoa varten. Menettelyssä ei vielä tehdä päätöstä hankkeen toteuttamisesta.
- ✔ Arvioinnista vastaa hankkeen toteuttaja, **hankkeesta vastaava**, joka voi olla yksityinen yritys tai julkinen taho – tässä tapauksessa PVO-Vesivoima Oy (Pohjolan Voima).
- ✔ Menettelyä ohjaa ja valvoo **yhteysviranomainen**, tässä hankkeessa Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus.
- ✔ **YVAan voivat osallistua kaikki ne, joihin "hanke voi vaikuttaa".**

MITÄ HANKKEITA ARVIOIDAAN?

- ✔ Hankkeet, joihin on aina sovellettava YVAa, on lueteltu YVA-asetuksessa (jossa luetellaan usein tietty kynnysarvo, minkä ylittyessä YVA-menettely on pakollinen). Kollaja-hankkeessa asetuksen kynnysarvo ylittyy useamassa kohdassa.

MITÄ VAIKUTUKSIA ARVIOIDAAN?

- ✔ **YVAssa ympäristövaikutukset käsitetään laajasti.** Ympäristövaikutuksia ovat vaikutukset:
 - *ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen*
 - *maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen*
 - *yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja - kulttuuriperintöön*
 - *luonnonvarojen hyödyntämiseen.*

YVAN ETENEMINEN JA MAHDOLLISUUTESI OSALLISTUA

- ✓ **Arviointimenettelyn käynnistyminen.** Arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle – tässä hankkeessa lopullinen arviointiohjelma saapui 4.1.2008.

1. ARVIOINTIOHJELMAVAIHE

- ✓ **ARVIOINTIOHJELMA (=työohjelma vaikutusten arvioimiseksi) ja siitä kuuleminen.** Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Siinä kuvataan hanke, esitetään sen toteuttamisvaihtoehdot ja selvitettävät ympäristövaikutukset. Ohjelmassa esitetään myös, miten tiedottaminen ja osallistuminen järjestetään.
- ✓ Yhteysviranomaisen tiedottaa arviointiohjelmasta kuuluttamalla siitä hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla ja julkaisemalla kuulutuksen ainakin yhdessä alueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä (yleensä ot-sikoituna "**YVA-KUULUTUS**"). Tässä hankkeessa YVA-kuulutukset olivat Iijokiseudussa ja Rantapohjassa 14.2.2008 ja Kalevassa 16.2.2008. Kuulutuksesta kävi ilmi tiedot hankkeesta, hankkeesta vastaavasta sekä siitä, miten kansalaiset ja muut tahot voivat esittää arviointiohjelmasta kannanotonsa.
- ✓ Sinulla on siis mahdollisuus ilmaista kantasi **arviointiohjelmasta**, joka on **nähtävänä kirjastoissa ja kunnanvirastoissa Pudasjärvellä, Yli-lissä, lissä ja Oulussa** sekä **Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa, myös sähköisenä:** www.ymparisto.fi -> alueelliset ympäristökeskukset -> Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus -> ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA -> vireillä olevat YVA-hankkeet.
- ✓ **Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta.** Yhteysviranomaisen antaa arviointiohjelmasta lausuntonsa. Siinä esitetään, miltä osin ohjelmaa on tarkistettava. Lausunnossa esitetään myös yhteenveto muiden kannanotoista. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muiden arviointiohjelmasta esittämät kannanotot hankkeesta vastaavalle. Lausunto on myös nähtävänä em. kuntien kirjastoissa ja kunnanvirastoissa sekä ympäristökeskuksessa.
- ✓ Hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kirjaa tulokset ympäristövaikutusten arviointiselostukseen.

2. ARVIOINTISELOSTUSVAIHE

- ✓ **ARVIOINTISELOSTUS (=YVAn loppuraportti) ja siitä kuuleminen.** Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitetään hankkeen ja sen vaihtoehtojen selvitetty ympäristövaikutukset siten, että vaihtoehtoja voi vertail-

la keskenään. Arviointiselostuksessa esitetään myös haitallisten vaikutusten lieventämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

- ✓ Yhteysviranomainen tiedottaa arviointiselostuksesta ja varaa eri tahoille mahdollisuuden kannanottojen esittämiseen. Tämä tapahtuu kuuluttamalla vastaavalla tavalla kuin arviointiohjelmakin. Sinulla on mahdollisuus ottaa kantaa arviointiin ja sen riittävyteen sekä asianmukaisuuteen toimittamalla kannanottosi yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuun päivämäärään mennessä.
- ✓ **Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta.** Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Lausunnossa esitetään myös yhteenveto muiden kannanotoista. Lausunto toimitetaan kaikille lausunnonantajille ja kannanottojen esittäjille (pitkissä nimilistoissa ensimmäiselle tai erikseen sovittavalle taholle).
- ✓ **Arviointimenettelyn päättyminen.** Arviointimenettely päättyy kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä muiden kannanotot hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi hanketta myöhemmin käsitteleville viranomaisille. Näin myös sinun kannanottosi tulee kaikkien niiden käyttöön, jotka osallistuvat hankkeen tarvitsemien lupien tai päätösten käsittelyyn.

OSALLISTUMISVINKKEJÄ

- ✓ **Esitä kannanottosi kirjallisesti** ja toimita se yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä (tässä hankkeessa **31.3.2008**). Kannanoton voit laatia vapaamuotoisesti. Mitä selkeämpi ja perustellumpi kannanottosi on, sitä todennäköisemmin siinä esitetyt asiat otetaan huomioon. Kannanotostasi tulisi löytyä ainakin seuraavat asiat:
 - esitä näkemyksesi ytimekkäästi ja mielellään perustellen
 - merkitse näkyviin kannanoton laatija ja yhteystiedot
 - toimita mielipiteesi yhteysviranomaiselle: Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus PL 124, 90101 OULU tai kirjaamo.ppo@ymparisto.fi. Mielellään joka tapauksessa myös sähköpostilla.
- ✓ Useimmiten arviointiohjelmaa ja -selostusta esitellään **yleisötilaisuudessa**. Niiden ajankohdat ja paikat selviävät YVA-kuulutuksista. Näissä tilaisuuksissa voit esittää näkemyksesi myös suullisesti ja saada kysymyksiisi vastauksia.
- ✓ **Muista, että mitä aikaisemmassa vaiheessa osallistut menettelyyn, sen parempi on mahdollisuutesi vaikuttaa.** Osallistu siksi jo arviointiohjelman kommentointiin!
- ✓ **Arviointiohjelmaan kannattaa tutustua huolella ja esittää omat ehdotukset tutkittavista vaihtoehtoista ja selvitettävistä vaikutuksista.** ”Hanketta ei toteuteta” -vaihtoehto eli nolla-vaihtoehto on yleensä oltava mukana arvioinnissa. Varmista, ettei mitään mielestäsi asiaankuuluvaa vaihtoehtoa suljeta tarkastelusta ilman pitäviä perusteluja. Varmista, että

tärkeinä pitämäsi vaikutukset ovat mukana arvioinnissa. Voit myös esittää ehdotuksia siitä, miten osallistuminen menettelyn aikana tulisi järjestää.

- ✔ **Myös arviointiselostukseen eli YVA-menettelyn loppuraporttiin kannattaa tutustua perusteellisesti.** Arviointiselostuksessa kannattaa kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:
 - Onko arviointi toteutettu siten kuin arviointiohjelmassa luvattiin? Onko yhteysviranomaisen ja muiden tahojen kannanotot otettu huomioon?
 - Onko vaihtoehdot ja niiden vaikutukset selvitetty kattavasti ja tasapuolisesti?
 - Onko vaihtoehtojen vertailu ja johtopäätökset vaihtoehtoista esitetty oikein ja tasapuolisesti?
 - Onko arviointiselostus selkeä, ymmärrettävä ja havainnollinen?
- ✔ Tutustu arviointiohjelmaan ja -selostukseen paikkakunnan kirjastossa, kunnanvirastossa tai ympäristökeskuksessa, jossa ne ovat nähtävänä. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntopyynnön mukana ko. asiakirjat niille tahoille, joilta se pyytää lausunnon erikseen (viranomaiset, kansalaisjärjestöt ym. hankkeeseen oleellisesti liittyvät tahot).

PÄÄTÖKSENTEKO JA MUUTOKSENHAKU

- ✔ **Ympäristöön vaikuttavan hankkeen toteuttamiseen tarvitaan yleensä yksi tai useampi viranomaisen myöntämä lupa tai siihen rinnastettava muu päätös.** Arviointiohjelmassa (ja – selostuksessa) kerrotaan lupamenettelyistä.
- ✔ Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Hanketta koskevassa lupapäätöksessä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.
- ✔ **Koska YVAssa ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, ei siihen myöskään liity valitusoikeutta.** Hanketta koskevissa muissa laeissa (esimerkiksi ympäristönsuojelu- ja vesilaissa sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa) säädetään asianosaisen oikeudesta valittaa.
- ✔ **Jos haluat tehokkaasti vaikuttaa, sinun kannattaa osallistua myös lupamenettelyihin.**

LISÄTIETOJA

Lisätietoja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä antavat Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa Eero Kaakinen puh. 0400 181 175 ja Tuukka Pahtamaa puh. 040 724 4385 (etunimi.sukunimi@ymparisto.fi) ja Kollaja-hankkeesta PVO-Vesivoima Oy:n Birger Ylisaukko-oja puh. (08) 5508 6610 ja Jorma Autio puh (08) 5508 6660. YVA-konsulttina toimii Ramboll Finland Oy: Matti Kautto puh. 0400 493 709.